

Frank Smith: Mit tudunk, és mit nem tudunk megtanulni?

november 1, 2013

(Részlet a 11. fejezetből)

A kitűnő orosz kutató Lev Vigotszkij kitalált egy tartalmas szemléltetést arról, hogy az együttműködés hogyan vezet az egyes emberek tanulásához. Minden, amit ma a gyerekek ma meg tudnak tenni segítséggel, azt holnap meg fogják tudni tenni segítség nélkül is.

Vigotszkij egy majdhogynem tiltott kifejezést használt erre: zone of proximal development (közelítő zónás fejlődés). Képzeld el minden emberre egy három koncentrikus körből álló kört! (az Interneten nem találtam hasonlót, ezért vettem egy ábrát, ami megközelíti, amit Smith mond. – a ford.)

A belső kör, ami legközelebb van hozzánk, jelenti mindazt, amit tudunk és meg tudunk magunknak csinálni, annak összességét, amit az életben eddig elsajátítottunk. E körön túl van a ZPD, a közelítő zóna, dolgok, amiket még nem tudunk, de értjük a dolgot és segítséggel meg is tudjuk oldani, vagy csinálni. Ebben a zónában közelítünk meg valami újat, itt még segítségre szorulunk, és egyedül még nem boldogulunk. Végül ezen a zónán túl van az, amit nem is értünk, és nem is tudunk megcsinálni semmit, még segítséggel sem. Itt vannak olyan dolgok, amelyek teljesen hatalmunkon túl állnak.

A határok ezek között a zónák között állandóan mozognak, jelentette ki Vigotszkij. A belső kör folyamatosan tágul, ahogyan tapasztalatokat szerzünk. Dolgok a középső zónából folyamatosan a belső körbe áramlanak, ha valaki segít nekünk. Ugyanúgy a legkülső körből, ahol még segítséggel sem tudunk semmit csinálni, dolgok a középső körbe kerülnek, ahol már

segítséggel meg tudunk érteni vagy oldani dolgokat.

Ha van valaki, aki segít nekünk, ha ezt kérjük, azokban a dolgokban, amelyek éppen a középső körben vannak, akkor a mi képességeink folyamatosan bővülni fognak, és nő azoknak a dolgoknak a száma is, amelyek a középső körbe kerülnek, amit majd valamikor egyedül is képesek leszünk megcsinálni.

Amiről Vigotszkij nem beszél, az az, hogy a középső közelítő zónában van mindig az önmagunkról alkotott képünk, beleértve azt, hogy miről gondoljuk azt, hogy egyszer meg fogjuk tudni csinálni, vagy soha nem leszünk rá képesek. Ha valaki meggyőz minket arról, hogy valószínűtlen az, hogy valamit meg tudnánk tanulni, mert „nem vagyunk az a típusú ember”, akkor egész nagy területek maradhatnak a legkülső körben, amit még segítséggel sem tudunk megtanulni. Megtanuljuk azt, hogy a területek közötti falak áthatolhatatlanok, holott azok valójában rugalmasak és átjárhatók.

Nem nehéz látni, hogy a tanulás ott virágzik, ahol érdeklődés, bizalom, és megértés van, és hogyan tűnik el ott, ahol unalom, félelem, zavarodottság van. Unatkozunk, ha be vagyunk zárva abba a körbe, ahol azok a dolgok vannak, amiket már tudunk, és összezavarodunk, ha a legkülső körben kell megoldanunk dolgokat, amely meghaladja képességeinket. Az unalmat, az aggodalmat, az összezavarodottságot könnyen meg lehet figyelni más embereken: arcukon viselik a jegyeit. És ha megtanuljuk megfigyelni az unalom, az aggodalom, és az összezavarodottság jegyeit másokon, akkor megtanuljuk azt, hogy magunk ne kerüljünk ezeknek csapdájába.

Fordította: Fóti Péter

A könyv további fejezetei a tartalomjegyzékből érhetők el.

Ajánlott oldalak:

- Fóti Péter: A tanulás, mint a világról való modelljeink

állandó fejlesztése

- Lev Szemjonovics Vigotszkij a magyar wikipédiában
- George Dennison: A Gyerekek élete Az „Első utcai” iskola története